

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ**

***II ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ***

**«Актуальні проблеми науки та інноваційного розвитку
в авіаційній галузі України»**
(присвячена Дню науки в Україні)

ЗБІРНИК ТЕЗ

14 травня 2025 р.

Кропивницький, 2025

*Збірник тез наукових доповідей рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Української державної льотної академії
(протокол № ____ від 14 травня 2025 р.)*

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми науки та інноваційного розвитку в авіаційній галузі України», присвяченої Дню науки в Україні, 14 травня 2025 р. Кропивницький: УДЛА, 2025. 482 с. [електронне видання].

У збірнику подано тези доповідей за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми науки та інноваційного розвитку в авіаційній галузі України».

Метою конференції є обмін науковими розробками та результатами досліджень в авіаційній галузі та професійній підготовці фахівців, визначення перспективних шляхів розвитку інноваційних технологій та їхнього практичного впровадження, виявлення перспективних напрямів науково-технічного розвитку в галузі авіаційного транспорту.

Збірник тез буде корисним здобувачам, курсантам, магістрантам, аспірантам, докторантам, науково-педагогічним працівникам та всім зацікавленим особам.

Тези публікуються у авторській редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність інформації, точність фактів, цитат, інших відомостей.

При використанні матеріалів, опублікованих у збірнику тез конференції, збереження авторських прав обов'язкове.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ (РЕДКОЛЕГІЯ):

Голова:

Стецюк Б.Р., д.ю.н., професор, в.о. ректора Української державної льотної академії.

Заступники голови:

Залевський А.В., к.т.н., доцент, заступник директора Української державної льотної академії з навчальної, науково-методичної та виховної роботи.

Осадчий С.І., д.т.н., професор, в.о. завідувача кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів, Українська державна льотна академія.

Члени оргкомітету:

Панченко В.А., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту авіаційної діяльності.

Півень В.В., к.пед.н., доцент, завідувачка кафедри професійної та авіаційної мовної підготовки.

Пальоний А.С., к.т.н., доцент, в.о. завідувача кафедри аеронавігації, метеорології та організації повітряного руху.

Мандрик Я.С., к.пед.н., в.о. завідувача кафедри пошуку, рятування та авіаційної безпеки.

Невиніцин А.М., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету льотної експлуатації.

Письменна М.С., д.е.н., професор, декан факультету авіаційного менеджменту

Сікірда Ю.В., к.т.н., професор, завідувачка кафедри конструкції повітряних суден, авіадвигунів та підтримання льотної придатності.

Суркова К.В., к.пед.н., доцент, завідувачка кафедри інформаційних технологій та авіаційних робототехнічних систем.

Півень М.І., к.пед.н., доцент, в.о. завідувача кафедри фізичної підготовки, реабілітації та дрон-рейсингу.

Радул В.В., д.пед.н., професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.

Ковальов Ю.Г., к.т.н., доцент, в.о. завідувача кафедри безпілотних технологій та штучного інтелекту в авіаційних системах

Супрун В.М., к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри права та правового забезпечення авіаційної діяльності.

Настіпанова Є.В.
Саморегулівні організації у сфері штучного інтелекту: переваги і перспективи 442

Подурець А.В.
Діяльність органів державної влади та спеціалізованих установ, які контролюють роботу авіаційної галузі: міжнародний досвід 445

Савченко О.С.
Роль держави у застосуванні безпілотних літальних апаратів і ші для забезпечення національної безпеки України 449

Співак С.Є.
Контроль за сферою діяльності цивільної авіації 452

Бондаренко А., Хитровський Д.
Порівняння підходів різних країн до правового забезпечення безпілотних систем 455

СЕКЦІЯ 11. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТІ МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ

Подопригора Н.В.
Розвиток цифрової компетентності майбутніх фахівців авіаційної галузі засобами технологій штучного інтелекту 458

Мартиненко Н.О., Ковальова І.В.
Some Aspects of Professional Training for Higher Education Applicants 463

Коваленко О.П.
Роль природничих дисциплін у підготовці фахівців авіаційної галузі 466

Тернавська Т.А., Данилко О.Г.
Академічна доброчесність у науковому стилі мовлення 469

Романько І.І.
CASE-STUDY: переваги впровадження (з досвіду викладання дисципліни «Соціологія та політологія») 472

Романько І.І.
Формування soft skills у процесі вивчення дисципліни «Культурологія, етика, естетика» в авіаційному ЗВО 477

CASE STUDY: ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ»)

*І.І. Романько, к.і.н., доцент
ORCID 0000-0002-2523-1142
Українська державна льотна академія,
м.Кропивницький*

Вступ. Case study – це метод навчання, який передбачає рішення конкретних практичних прикладів (кейсів).

Навчання на основі кейсів сприяє виробленню у здобувачів вищої освіти аналітичних навичок та навичок вирішення проблем, а також дозволяє застосовувати нові знання та навички на практиці, навчитися приймати професійні рішення у запропонованій ситуації.

Серед досліджень вітчизняних науковців, присвячених питанням використання технології case study в освітньому процесі варто відзначити: Тетяну Алексеєнко [1], Дмитра Арабаджієва [2], Вікторію Стинську, Марію Чепіль, Любов Прокопів [3].

Мета роботи: виявити особливості та визначити основні переваги використання кейс-методу в поєднанні з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями у процесі викладання н/д «Соціологія та політологія» в авіаційному ЗВО.

Результати та обговорення. Сутність кейс-навчання полягає у виробленні групового рішення певної професійної ситуації, задіянні при цьому аналітичного мислення здобувачів освіти, завдяки чому вони отримують ефективну підготовку до професійної діяльності, яка вимагає прийняття рішень в умовах, що швидко змінюються.

Методика роботи «case study»: групі пропонують конкретний випадок, що описує реальні події (ситуацію). Ця інформація може бути викладена у вигляді тестового завдання, тексту, документа або за допомогою візуальних засобів (відео, слайди та ін.).

Специфіка кейс-завдання: має практико-орієнтовану спрямованість, оскільки потребує конкретних предметних знань. Проблемне питання у кейсі – обов'язковий атрибут. Зазвичай кейс має структуру, що включає такі елементи: конкретну ситуацію (епізод, випадок, проблему з життя суспільства); контекст ситуації (хронологія події, історичний екскурс, особливості учасників); коментарі; питання чи «підзавдання» до кейсу; додатки (цей елемент може бути відсутнім).

Case study – особливий спосіб відбору ситуацій для аналізу. Ситуація – чи кейс – означає певний обмежений у просторі феномен. Наприклад, держава, політичне об'єднання, вибори, людина, політичний лідер – що аналізуються у той чи інший період. Кейс може бути створений з елементів будь-якого рівня аналізу: у якості кейсу може бути обраний індивід (відомий політик), політична партія, регіональна міжнародна організація, також певна економічна чи політична система.

Case study є основним інструментом якісного методу політичного дослідження, яке спирається на припущення, згідно з яким характеристики навколишнього світу сформульовані в інтерпретаціях окремих індивідів у певний просторово-часовий контекст. Індивід вибудовує систему дій, відштовхуючись від власних уявлень про політичні процеси у світі. Факти, з якими стикається здобувач освіти у процесі вивчення проблемної ситуації, є носіями певного сенсу для даного індивіда.

Першочерговим завданням методу кейс-стаді стає розуміння внутрішніх механізмів функціонування об'єкта, що досліджується.

В рамках викладання політології та соціології дана тактика має бути спрямована на дослідження конкретних проблемних ситуацій з метою формування когнітивної моделі функціонування об'єкта, що досліджується, його взаємозв'язку з іншими об'єктами політичної та соціальної систем.

Об'єктом аналізу за допомогою «кейс-стаді» може бути практично будь-який об'єкт політичної дійсності, який має певні аналітичні межі. Політичний кейс – це сформований дослідником об'єкт вивчення, що вимагає розкриття своїх якісних характеристик.

Case study в рамках політологічного чи соціологічного прочитання, залишаючись за формою схожим з іншими методиками, все ж суттєво від них відрізняється, оскільки кейс-метод покликаний виявити причинно-наслідкові зв'язки та проаналізувати у всій повноті механізми виникнення, функціонування та подальшого розвитку політичної ситуації. Відмінною характеристикою тактики є свобода вибору методик збирання даних, що є найважливішим чинником у межах політологічної та соціологічної наук.

Дослідницьке завдання визначає кількість і тематику кейсів для вивчення, до прикладу, якісних характеристик вітчизняного або світового парламентаризму. Слід зазначити багатий емпіричний матеріал, на якому базується це політичне дослідження – огляд наукової та публіцистичної літератури, присвяченої парламентській діяльності, відео- та аудіоматеріали.

Case study передбачає певне «занурення» дослідника в об'єкт, що вивчається, і дає можливість всебічно розглянути окрему ситуацію у єдності взаємозв'язків і динаміці розвитку, вивчити норми і цінності, структуру повноважень або систему владних відносин. Цей метод дає можливість отримати інформацію про один об'єкт, але ця інформація буде різнобічною.

За допомогою case study можна вивчати окремі політичні рухи, партії, і навіть окремі особистості, які є об'єктами управлінського впливу.

Case study активно застосовується у процесі вивчення порівняльної політології. Цей вид порівняння застосовується у разі, якщо аналізується одна країна (будь-який політичний феномен в окремій країні) на тлі порівняння її з іншими країнами. За основу береться типологія дослідження на кшталт «окремого випадку». Вона була запропонована американським політологом Арендом Лейпгартом [4].

Він виділяє такі типи: інтерпретативне дослідження «окремого випадку», в якому використовується існуюча теорія для опису випадку; вивчення окремих випадків для перевірки та підтвердження теорії; вивчення окремих випадків для гіпотез; дослідження окремих випадків, що відхиляються.

Case study вдало підходить у разі необхідності перевірки, як формальні моделі працюють на конкретних ситуаціях. У якості прикладу можна

запропонувати до розгляду такі моделі зі сфери міжнародної політики: «дилема ув'язненого», «теорія доміно», «концепція балансу сил», «теорія залежності».

Активне опрацювання різноманітних кейсів дозволяє здобувачеві освіти отримати конкретне, практичне знання. Адже важливо знати не лише абстрактні загальні закони, зменшені кількісно та спрощені формули з підручників, але й бути здатним розрізняти нюанси та розпізнавати ситуації, які значною мірою відрізняються від стандартних формул.

Метод «кейс стаді» має широкі освітні та виховні можливості. Отримані результати під час використання методу можна розділити на дві групи: навчальні результати, пов'язані з освоєнням знань, прийомів та навичок, та освітні результати, отримані самими учасниками взаємодії, реалізовані особистісні мотиви та цілі навчання.

«Кейс стаді» не протиставляється вже апробованим прийомам та методикам і є їх доповненням, що використовується з метою підвищення ефективності викладання політології та соціології.

Отже, в основі методу «case study» лежить імітаційне моделювання / конкретний приклад: констатація низки подій; опис конкретної професійної діяльності чи емоційно-поведінкових аспектів взаємодії людей, тобто моделюється відповідний змісту навчання «професійний процес у реальних умовах». Ситуаційні завдання – це інструментарій, що дозволяє курсантам напрацьовувати професійний досвід вирішення інтелектуальних завдань (операції: ознайомлення → розуміння → застосування → аналіз → синтез → оцінювання ситуації та прийняття рішення). Результатом застосування методу є не лише знання, а й уміння професійної діяльності.

Напрацьований досвід є важливим, оскільки зазвичай більшість вирішуваних життєвих завдань потребує взаємодії з іншими людьми. У навчальному кейсі здобувачі освіти вчаться розподіляти завдання, налагоджувати спілкування (співпрацювати), приймати рішення та нести спільну відповідальність за фінальний результат.

Педагогічний потенціал методу «case study» в авіаційному ЗВО значно перевершує традиційні методи навчання щодо особистісного впливу. Викладач

і курсанти постійно взаємодіють, обирають альтернативні форми навчальної поведінки, обговорюють професійно-спрямовані морально-етичні позиції, накопичують досвід діяльності у квазіпрофесійних ситуаціях.

Кейсовий метод у викладанні соціології та політології сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти вміння аналізувати конкретні політичні ситуації, оцінювати альтернативи, вибирати оптимальний варіант та скласти план його здійснення. Це, безперечно, позначиться на подальшій політичній соціалізації та підвищенні рівня політичної культури курсантів та студентів Української державної льотної академії.

Список літератури

1. Алексєнко Т. Розвивальний потенціал case-study (кейс технології) у формуванні ключових компетентностей здобувачів освіти: до методичного інструментарію сучасного підручника. *Проблеми сучасного підручника. Збірник наукових праць*. 2022. Випуск 29. С. 5–13.

2. Арабаджиев Д. Метод кейс-стаді в сучасній політичній науці. *Український науковий журнал. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації*. 2015. № 2. С. 6–9.

3. Стинська В., Чепіль М., Прокопів Л. Кейс-метод – інновація у методиці підготовки студентів магістратури у закладі вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 4 (212). С. 16–19.

4. Lijphart, Arend (1971). Comparative politics and the comparative method. *American Political Science Review*, Volume 65, Issue 3, September, pp. 682–693. DOI: <https://doi.org/10.2307/1955513>.